

КАЗКОТЕРАПІЯ
НА УРОКАХ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ
ЯК ЕЛЕМЕНТ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Автор проекту: Чужа Віра Миколаївна,
учитель зарубіжної літератури Згурівського НВК
«Гімназія – загальноосвітня школа І ступеня» Згурівського району

Згурівка
2016

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
ОСНОВНА ЧАСТИНА.....	5
ВИСНОВКИ.....	11
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	13
Додаток 1 ДИДАКТИЧНІ КАЗКИ.....	14
Додаток 2 МЕДИТАТИВНІ КАЗКИ.....	23
Додаток 3 ПСИХОТЕРАПЕВТИЧНІ КАЗКИ.....	32

ВСТУП

Здоров'я людини – тема для розмови досить актуальна для всіх часів і народів, а в ХХІ столітті вона постала надзвичайно гостро.

Стан здоров'я сучасних школярів викликає серйозну тривогу фахівців і тому збереження його є одним із найважливіших завдань закладів освіти. Слова «Здорова дитина – здорове майбутнє» для всіх нас не просто гасло, а проблема, яку школа як одна із громадських інституцій намагається вирішити. Саме цим зумовлений вибір педагогічного проєкта з використання здоров'язберігаючих технологій на уроках зарубіжної літератури.

Надихнула на таку роботу поїздка у 2009 році в знамениту авторську О.А. Захаренка «школу над Россю» Сахнівську ЗОШ на Черкащині. У цьому закладі вражаюче надзвичайна виховна енергетика, де все спрямоване на виховання «справжньої людини», яка, за словами великого педагога, «кожен день проживає із великою любов'ю в мирі і добрі». Справжньою людиною може бути людина щаслива і здорова. Здоров'я ж, за визначенням Всесвітньої організації охорони здоров'я, - «це стан повного фізичного, психічного та соціального благополуччя, а не просто відсутність хвороб або вад».

Шкільна освіта в наші дні висуває більші вимоги до здоров'я учнів. Тому зараз, як ніколи, актуальні здоров'язберігаючі технології у навчально - виховному процесі. Це цілі системи організаційно-функціональних і психолого-педагогічних прийомів, освітньо-виховних засобів, що забезпечують занурення учнів у штучно створене середовище, орієнтоване на конкретний результат: високий рівень здоров'я та творче використання цінностей культури здорового способу життя.

Основною структурною одиницею навчального процесу є урок.

Першочерговою метою сучасного уроку є розвиток життєво важливих компетенцій особистості, які допомогли б їй ефективно діяти в складних соціальних умовах, критично мислити, проявляти ініціативу, бути відповідальною та вчитися впродовж життя, синтезуючи знання з різних галузей наук та видів мистецтва на підставі інтегрованих понять. Але найголовнішим завданням процесу навчання є не тільки навчити, сформувати певні вміння та навички, розвинути творчий потенціал, а й максимально зберегти здоров'я учнів. Цьому допомагає використання в навчально-виховному процесі здоров'язбережувальних технологій.

Існує багато видів здоров'язберігаючих технологій навчання. Це фізкультхвилинки, музичний супровід уроку, різні види ігор, арт – техніка. Серед них – цікавий метод казкотерапії.

Джерелами концепції казкотерапії стали роботи Виготського Л., Ельконіна Д., дослідження Беттельхейма Б., Берна Е., позитивна терапія притчами та історіями Пезешкяна Н., дослідження дитячої субкультури Осоріної М., ідеї Романової Е., психотерапевтичні казки та ідеї Гнездилова О., досвід Захарова О. Розуміння казки як такої, що є зосередженням життєвого досвіду та життєвих сценаріїв спостерігаємо в роботах Юнга К.-Г. та Проппа В.

Одним із перших в українській педагогічній науці роботу із застосуванням казкових мотивів та образів запровадив В. Сухомлинський, який приділяв значну увагу використанню казки в роботі з дітьми: « Я не уявляю навчання у школі не тільки без слухання, але і без створення казки». За твердженням визнаного педагога, завдяки казці дитина пізнає світ не лише розумом, але й серцем. Він застосовував казкові сюжети та образи, використовував можливості казки як професійний педагог.

ОСНОВНА ЧАСТИНА

Протягом свого розвитку людство стикалося із чисельними проблемами та загадками, найбільшою з яких є, певно, загадка природи самої людини. Сьогодні ця проблема постає гостро як ніколи, оскільки більшість актуальних негараздів людства – війни, тероризм, наркоманія, расові забобони тощо – є наслідком поведінки людей.

Ми часто замислюємося над тим, як виростити дитину щасливою, здоровою. Що ж потрібно для того, щоб вона змогла самостійно впоратися з багатьма життєвими перешкодами, цінувала дружбу, мала уявлення про честь? Як можна з'єднати слово з ділом, але при цьому не набридаючи дитині своїми постійними вказівками?

У наш час дедалі більше росте зацікавленість новим напрямом педагогічної науки - арт – педагогікою.

Арт – педагогіка є засобом залучення дітей до різних видів діяльності (малювання, ліплення, слухання музики, танець та інші). Сутність арт – педагогіки заключається, по – перше, в її виховній функції, вона впливає на морально – етичне, естетичне, комунікативно – рефлексійні основи особистості і сприяє соціокультурній адаптації з допомогою мистецтва.

Крім того, арт – педагогіка реалізує ще й психотерапевтичну функцію, допомагаючи дітям справлятися зі своїми психологічними проблемами, відновлювати емоційну рівновагу, переключатися з негативних переживань на позитивні почуття й думки.

Дуже доцільною є поява нової течії в роботі з казкою, яка є інтегрованою діяльністю, це – казкотерапія.

Казкотерапія – це терапія середовищем, особливою казковою атмосферою, в якій можуть проявитися потенційні можливості особистості, може

матеріалізуватись мрія; а головне, в ній з'являється відчуття захищеності та аромат таємниці.

Знання з давніх-давен передавалися через історії, казки, легенди, міфи. Через ці твори ми пізнаємо себе, вивчаємо навколишній світ, і вони, безперечно, лікують. І саме сьогодні, на початку нового тисячоліття, до них інтуїтивно тягнуться люди. Перечитують та інтерпретують Біблію, шукають прихований смисл у казках, легендах. А може, ще й для того, щоб наново відкрити знання, що у глибині душі відомі? Ось чому, коли ми говоримо про те, що казкотерапія — це лікування казками, ми маємо на увазі спільне відкриття тих знань, які живуть у душі.

Про те, що казкою можна лікувати зранені душі дітей, стверджував В.О. Сухомлинський. Казки активно й ефективно виховують у дітей найкращі людські почуття щиросердності й любові до всього прекрасного, формують перші навички людяності у взаєминах між ними самими.

Метою казкотерапії є підведення дитини до усвідомлення своєї внутрішньої сутності, своєї єдності і неповторності, до відчуття гармонії із собою і світом.

Дидактичні казки створюються педагогами для цікавого подання навчального матеріалу. Причому їхніми героями зазвичай стають абстрактні поняття та явища природи (Доброта, Сила, Вітер, Сонце), неживі предмети (іграшки), символи (цифри, букви, звуки, арифметичні дії та ін.), для яких спеціально створюється казкових образ світу. Дидактичні казки можуть розкривати зміст та важливість певних знань. Тобто у формі дидактичних казок вихователі можуть реалізувати навчальні завдання, а також такі казки перестають бути нудними і з'являється зміст виконання завдань.

Корекційні казки (психокорекційні) створюються для м'якого впливу на поведінку дитини. Під корекцією тут розуміється «заміщення» неефективного стилю поведінки більш продуктивним, а також пояснення дитині змісту того, що відбувається. Створити психокорекційну казку не важко, багато

письменників добре роблять це, можливо самі того й не усвідомлюючи. Вони дозволяють коригувати поведінку дитини або її особисті риси характеру (сором'язливість, неохайність, примхливість, жадібність тощо). Також психокорекційна казка може навчати дітей чемності, доброзичливого та дбайливого ставлення до оточуючих і природи.

Терапевтичні (психотерапевтичні) казки – це твори, що зцілюють душу. Казки, що розкривають глибинний зміст подій, які відбуваються. Історії, що допомагають побачити те, що відбувається з іншої сторони, зі сторони життя духу. Вони не завжди однозначні, не завжди мають «традиційно» щасливий кінець, але завжди глибокі і проникливі. Психотерапевтичні казки часто залишають людину із запитанням. Це у свою чергу, стимулює процес особистісного зростання. Психотерапевтичні казки створюються в процесі пошуку сенсу подій що відбуваються та проблемних ситуацій. Вони часто присвячені проблемам життя і смерті, ставленню до втрат і здобутків, подіям, що повторюються, любові і шляху. Ці казки допомагають там, де інші психологічні техніки безсилі; там, де нам потрібно перейти у область філософії подій та взаємин.

Медитативні казки орієнтовані на розвиток різних видів чутливості: зорової, слухової, нюхової, смакової, тактильної та кінестетичної. Щоб створити таку казку, потрібно згадати ситуацію, коли ми почувалися щасливими, спокійними, радісними. Такі казки слухають під спокійну музику. Медитативні казки допомагають навчитися жити тут і тепер, що насправді не так просто. Наприклад, можна разом з дитиною “вирушати” до казкового лісу та поспілкуватися з квітами, деревами, пташками й добрими тваринами. Художні медитативні казки розказані на початку уроку, покращують концентрацію уваги, пам'ять і працездатність учнів. Один із напрямів казкотерапії – медитативні казки, покликані сприяти самоусвідомленню дитини, розвивати різні види відчуттів. Такі види казок допомагають створити

комфортний психологічний клімат у колективі, а отже - й зміцнити власне фізичне здоров'я.

Найчастіше елементи казкотерапії на уроках зарубіжної літератури можна використовувати:

- під час фізкультхвилинок під супровід музики;
- на початку уроку як заспокійливе налаштування, що пов'язане з виховними цілями заняття;
- як підсумок уроку;
- під час екскурсії в природу;
- у позакласній роботі з предмета.

На кожному уроці в школі відводиться час для проведення фізкультхвилинок. Їх можна провести як фізкультурні вправи, а можна у вигляді релаксаційних вправ, які сприятимуть розслабленню м'язів обличчя, рук, постави.

"Усмішка". Уявіть собі, що ви бачите перед собою на малюнку гарне сонечко, рот якого розплився в широкій посмішці. Посміхайтесь у відповідь сонечку і відчуйте, як посмішка переходить у ваші ручки, доходить до долонь. Зробіть це ще раз і спробуйте посміхнутися ширше. Розтягуються ваші губи, напружуються м'язи щік (пауза). Дихайте і посміхайтесь (пауза), ваші ручки і долоньки наповнюються усміхненою силою сонечка (повторити 2-3 рази).

"Повітряні кульки". Уявіть собі, що всі ви - повітряні кульки, дуже гарні і веселі. Вас надувають і ви стаєте все легше і легше. Все ваше тіло стає легким, невагомим. І ручки легенькі, і ніжки стали легкі, легкі. Повітряні кульки піднімаються все вище і вище. Дме теплий ласкавий вітерець, він ніжно обдуває кожну кульку (пауза - погладжування дітей). Обдуває кульку, пестить кульку. Вам легко, спокійно. Ви летите туди, куди дме ласкавий вітерець. Але ось прийшла пора повертатися додому. Ви знову в цій кімнаті. Потягніться і на рахунок «три» відкрийте очі. Посміхніться своїй кульці.

Наприклад, урок у 5 класі на тему «Природа і людина» можна розпочати дидактичною казкою про безбарвний сніг (додаток 1) і запропонувати на занятті «розфарбувати» світ. На цьому ж уроці під час фізкультхвилинки використовується медитативна казка про хмаринку (додаток 1)

Під час опрацювання розділу «Поезія срібного століття» в 11 класі для психологічного розвантаження можна розповісти казку про візерунки на склі на фоні звучання музики:

«Чи спостерігали ви коли – небудь за казками, які з'являються на віконному склі? З однією з них я зустрівся сьогодні, коли побачив чарівні візерунки на вікні. Мені не вірилося, що їхній автор – мороз. Як заворожений я вдивлявся у фантастичний увір нічного художника. От у нижній частині вікна розпустилися витончені лілії, у стеблах яких заплуталися зірки. Над ними розкинувся аркуш папороті, ажурні кінчики якого перетворювалися в зміюк степової ковили. Центральну частину вікна царствено зайняв чудо-красень павичевий хвіст. Це був чарівний небесний сад із вигадливими квітами, мереживними листками, казковими птахами. Здавалося, що от-от із трави випурхнуть і полетять над чарівним лугом чарівні метелики й небаченої краси птахи заспівають райськими голосами.

Але виглянуло сонечко, і от уже перші крапельки, як сльозинки, скотилися на підвіконня. До чого ж сумтно було спостерігати, як цей чарівний світ зникає під сонячними променями!

Не забувай, що світ навколо тебе прекрасний!»

Одним із видів казкотерапії є притчі. Із появою нових технологій вони переживають друге народження, відкривають нові життєві орієнтири. Притчі вчать розуміти, приймати і цінити найважливіше в житті: кохання, щастя, розуміти не писані, але такі важливі закони життя. Але найцінніше – притчі не

мають вікових обмежень. На уроках зарубіжної літератури притчі використовуються з метою формування духовного здоров'я учнів. (Додаток 3)

У час втрати людьми моральної сутності власного життя, що позначається на зростаючій агресивності, бездуховності, саме формування у дітей морально – духовних цінностей є найактуальнішим. До духовних цінностей відносяться цінності гуманістичні, естетичні, екологічні і, що дуже важливо, цінності пізнання, самовдосконалення і самореалізації особистості. Основні істини з роками не змінюються. Усе, чого нас навчили в дитинстві, ми використовуємо впродовж усього життя.

ВИСНОВКИ

Потік інформації в наш час неможливо опанувати найерудованішій людині.

Саме вчитель у школі є джерелом тієї сили, яка приводить в рух навчально-виховний процес, вдихає в нього життя. Знання – це не раз і назавжди дане, а те, що підлягає постійному оновленню, поглибленню і вдосконаленню. А як відомо, успішному навчанню сприяє гарне здоров'я, а успішне навчання – покращенню здоров'я. Навчання і здоров'я нероздільні. Здоров'я – найважливіший фактор працездатності і гармонійного розвитку людського, і особливо, дитячого організму. У даний час встановлено, що здоров'я визначається не тільки відсутністю захворювань, але і гармонійним, відповідним віковим розвитком, нормальним рівнем основних функціональних показників.

Казка — це природний простір для величезного дитячого потенціалу, середовище, де компенсується нестача дії у реальному житті. Казка відіграє важливу роль у житті дитини і навіть, виявляється, дорослого. Вона виховує, розвиває і навіть лікує. Не варто нехтувати її педагогічним та психотерапевтичним потенціалом. Використовуючи ресурси казки, педагоги позитивно впливають на формування характеру дитини. Хороша, добра казка навчить дитину правильній поведінці, прищепить важливі для успішного життя якості і впорається з дитячими страхами. Характер – справа наживна, і в наших силах виростити учня добрим, розумним, сміливим і цілеспрямованим, тобто, справжньою людиною.

Казки закладають цінності добра, миру, любові; розвивають творче мислення та кмітливість, уміння самостійно приймати рішення і знаходити сили всередині себе.

Відомо, що основна мета життя – щастя. Але до нього веде одна дорога – міцне здоров'я.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бех І.Д. Особистісно зорієнтовані технології виховання // Психологія і педагогіка життєтворчості: Навч.-метод. посібник. – К., 1996.- С.283-298.
2. Деркач О. Педагогіка творчості: Казкотерапія на допомогу вчителю, вихователю, практичному психологу. - Вінниця: ВДПУ, 2008. - 48 с.
3. Зинкевич – Евстигнеева Т. Д. Практикум по сказкотерапии./ Т.Д.Зинкевич – Евстигнеева // – СПб.:Речь, 2002
4. Калошин В.Ф. Позитивне мислення: щастя, здоров'я, успіх / В.Ф. Калошин. //Основа. - 2008
5. Приходченко К.І. Творче освітньо-виховне середовище навчального закладу/ К. І. Приходченко // Основа. - 2007
6. Рубан Н. Здоров'ятворчі та здоров'язбережувальні технології / Н. Рубан // Палітра педагога. – № 2. – 2010.
7. Терлецька Л. Про методи арт –терапії /Л. Терлецька // Психолог. 2002. - №5. – с.48

ПАДАВ ПЕРШИЙ СНІГ

Того вечора місяць так і не присвітив на землю: його сховали велетенські сиві хмари. Ці поважні тітки зависли над землею і сперечалися, з котрої з них має впасти перший сніг.

--З мене, бо я найстарша. Я ношу воду вже два тижні, і ніде не могла знайти сухого місця, щоб пролитися дощем.

-- Та ні, з мене піде перший сніг, -- сказала найбільша.

Саме вона й сховала майже всі зірки і ріжок місяця.

-- А можна мені посипати снігом. Я лише вчора народилась, і так хочу щось зробити цікавіше, ніж політати з вітром.

Хмари так зосереджено сперечалися, що ніхто з них не помітив: з кожної почав падати сніг.

Малесенькі сніжинки відразу ж підхопив вітерець і закружляв їх у таночку. Ці біленькі пухкенькі діти хмаринок легко підіймалися вгору й падали донизу.

-- Ура! Сніг пішов! -- закричав з повітря маленький Богданчик, що поспішав з батьками від бабусі.

І батьки, посміхнувшись, згадали дитячу пісеньку:

-- Падай, падай, сніженьку,

Простели доріженьку...

Перша сніжинка, схожа на крихітну павутинку приземлилась Богданчику на носа. Хлопчик весело посміхнувся, розглядаючи візерунок.

І вже десятки й сотні інших сніжинок тонким шаром вкривали засохле листя, траву, дерева, будинки і поодиноких людей, що поспішали сховатися від морозу за дверима домівки.

Тільки вгорі поважні хмари вже перестали сперечатися, а й далі всі разом посипали землю білим снігом. (Солтис-Смирнова Марія Петрівна)

Жив собі на світі холодний безбарвний Сніг. Ох і сумно ж йому було — все навкруги кольорове: блакитне небо, зелена трава, червона троянда, жовте сонечко, коричнева пташка — і тільки він... Та ж його навіть не видно! От вирішив Сніг і собі колір пошукати. Підійшов він до трави:

- Скажи-но, Травичко, чому ти зелена?
- Зелена — то й зелена! А тобі навіщо?
- Попросити хотів, щоб ти зі мною кольором поділилася.
- Не можу, мені самій мало. Тоді Сніг пішов до троянди.
- Поділися зі мною кольором.
- Кольором з тобою? ... Іди геть! Пішов Сніг до сонця.
- Сонечко, ти таке всемогутнє. Поділися кольором.
- Не можу. Мені треба обігрівати цілу землю. А якщо я віддам частинку себе, то земля стане холоднішою.

Побачив Сніг пташку.

- Поділись кольором зі мною, чарівна пташко.
- Не можу, так я ховаюсь від хижаків.

Зовсім йому стало сумно, ледь не плаче. Коли це бачить: при самій землі квіточка, теж засмучена.

- Що за лихо в тебе?
- Кожна квіточка має назву, а я безіменна. Тоді Сніг і про свою біду розповів.
- А хочеш, я поділюся з тобою своїм кольором, а ти зі мною — назвою?

Так і зробили. І з того часу сніг має колір, а квітку почали називати підсніжником.

Кульбабка-мрійниця

Весняне Сонечко поцілувало новий паросток у маківку.

-- Рости, красунечко!

Вітерець обвівав, щоб не було так спекотно, час від часу повторюючи: "Тягнись вгору! Ближче до Сонечка.

Бджілка пролетіла над самим пуп'янком:

-- Розцвітай!

І квіточка розкрила свої пелюсточки.

Жовта-жовта, мов те Сонечко на небі.

Вона росла на пагорбі, і, хоча зовсім невеличка, та весняна зелена травичка не ховала від неї ні зеленого лісу зліва, що змієюю ховав у тіньку сілківкі хати, Ні поля, одні ще зовсім чорні після вчорашнього дощу, інші з яскравою зеленню озимини. Ні плеса невеличкого озера справа, де якраз надумало скупатись сонце.

Мала Кульбабка обдивилась все-все аж до горизонту.

-- А що там? -- спитала вона Сонечка.

-- Теж земля, -- відповіло воно.

-- І там також ростуть квіти, -- сказав Джміль, що якраз ласував солодким нектаром і чув усе.

-- Я тобі покажу, -- пообіцяв Вітерець і помчав далі у невідкладних справах.

Цілий день мріяла квіточка про те, що ж там коїться за горизонтом. Чи там чорне зоране поле? Чи ліс, що приносить за вітром запах хвої? Чи луки з квітами.

Так і заснула.

А вранці прокинулась зовсім іншою -- білою і дуже легкою.

-- Щасливої дороги, -- побажало Сонечко, зігріваючи крихітні парашутики.

-- Уперед!

І вітер підхопив кілька насінин, підняв їх високо-високо і поніс вперед.

Над селом кукурікали півні, вітаючи новий день і гавкали собаки, ганяючи котів, що йшли на ранкове полювання. В лісі стукав дятел. А над деревами весело скрекотіла лісова поштарка Сорока-Білобока.

Вітерець опустил насіння на лісову галявину і повернувся до Кульбабки.

Він підхопив ще кілька насінин і поніс їх через озеро і поле.

Один парашутик, правда, опустився на воду. Там його і впіймав карасик Тарасик, опустил на дно, поклав між водоростей -- і тут хочеться, щоб квіти росли.

Решта ж впали серед синьооких волошок на лужку.

Так розсіялись кульбабки далеко від того місця, де росла перша квіточка. Але

Вітерець посіяв кілька насінин біля пустого стебла.. щоб не було сумно одній.

Так здійснилася мрія квіточки побачити світ за горизонтом.

Про що співає дощ

Над землею сонно рухалась велика сива хмара.

Вона вже кілька днів гуляла по небу, збираючи крихітні краплинки для рясного дощу. На півночі і на півдні, з заходу і сходу позбиралась вода.

І от нарешті хмара стала такою важкою, що навіть вітер її вже не міг поворушити.

--Зараз впаду! -- кричала найнижча краплинка, ледь-ледь тримаючись за хмару.

-- І я!

-- І я! -- почулось довкола.

Легкий подув вітерця збив першу крапельку.

-- КРАП! -- вона впала на металевий дах машини і розбилась на сотні бризочок.

Подружка-сестричка з тихесеньким плюском впала на пісок, і відразу ж зникла там.

А за ними посіялось:

--Крап-крап-крап! КРАП! Крап-крап-крап! КРАП! Крап-крап-крап! КРАП!
Крап-крап-крап! КРАП!

На ледь пожовклі і легко зарум'янені сонцем листочки, на зелену ще травичку, на багрянні ягідки горобини і калини, до таких же крапельок у озеро, на закриті пелюстки квітів, ніби вимагаючи від них відкритися, на дахи будинків і шибки вікон.

Тоді, стікаючи звідусіль, утворювали калюжі.

Але, якщо добре прислухатися, можна було почути справжню пісню дощу...

(Діти імітують)

Вітер крапелькам став за музику, час від часу легенько завиваючи.

А вгорі хмара, що ще хвильку назад сіяла дощик, сонно потягнулась і заснула.

Настала тиша.

ЯК У БАРВОЛИСТА ФАРБИ ЗАКІНЧИЛИСЯ

На землю спустилась Осінь зі своїм головним помічником.

Барволист ніс у руках кольорову палітру, щодня і щогодини розмальовуючи землю. Трава з ним набула жовтуватого відтінку, а по зелених листочках художник розставляв коричнюваті цяточки або проводив пензликом з жовтою фарбою.

Іноді він для забави міг вилити відерце червоної фарби на дерево, додавши ще й піввідра помаранчевої. Найчастіше так жартував Барволист з кленами, перетворюючи дерева в сонячних променях на вогники.

Тільки сосен, ялин і смерічок художник не чіпав, їхні голочки ставали для нього такими колючими, що й годі.

Так минали дні за днями.

Осінній дощик часто намагався змити з листочків чудові осінні барви. Але Барволист, мабуть, знав якийсь секрет, бо його фарби не змивались. Навпаки, здавалось, розповзались і по сусідніх листочках, деревах, кущах.

Ще трава зеленіла, а дубове листя вже вкрилося бронзою. Горобина червоніла не лише ягідними гронами, а й листячком. Вербі та липи переливались зеленню і жовтизною, а помічник Осені творив далі.

Тільки Вітер-пустун вирішив пожартувати: жовту фарбу він підняв високо-високо, хотів Сонце яскравішим зробити, щоб погріло воно трохи землю, а він зміг відпочити. Та не втримав, і всю-всю фарбу на одну лише сосну перекинув. Але фарба голочок боялась, вся в дуплі у білочки сховалася серед горішків і шишок, ще й крихітних діток.

Засмутився своїй невдачі Вітер, та не заспокоївся, а підняв тихенько оранжеву фарбу. З саду на город її відніс, а там на гарбузи вилив. І ті стали такими жовтогарячими. Зразу від радощів трохи і підросли, ще й солодшими стали.

Аж тепер помітив художник, що у нього залишилась лише червона та бронзова фарби.

— Ех, Вітер! Я ж ними землю розфарбувати не зможу, — і вкінці він навіть пензля опустив.

Соромно стало пустуну, що стільки фарби перевів. Тепер він Барволисту помагав: листочок до листочка нахилив, щоб менше фарбувати доводилось.

А коли й перестаріється, потягне сильніше і відірве зелений листок, аж зажуриться.

Тоді вже художник розважає:

— Зате менше фарби треба!

А як і та закінчилась, лишили теперішні товариші листя Дощику і Холоду.

Та на землю вже спішила Зима.

(Марія Солтис – Смирнова)

КАЗОЧКА ПРО ВЕСЕЛКОВУ ХМАРИНКУ

– Привіт, – маленька крилата дівчинка сиділа на бильці ліжка і махала взутими у крихітні мештики ніжками.

– Ой, Зірочка, привіт! – зраділа володарка цього ліжечка, – я так рада тебе бачити! Тебе так довго не було і я навіть не змогла подякувати тобі за гарний сон для мамусі.

– А ти мені вже подякувала.

– Ні, я тобі не дякувала.

– Дякувала-дякувала. Коли чемненько і слухняно лягала в своє ліжечко і засинала без капризів. Коли міцно-міцно цілувала мамусю у щічку і з ніжністю і любов'ю притулялася до неї. Коли слухняно гамала свою їжу і ввічливо дякувала. Всі твої гарні і чемні поступки – це і було найприємніше і наймиліше серцю ангеликів, фей і, звісно, твоїх батьків “дякую”.

– Ой, а я і не знала. Тепер буду менше капризувати і поводитися краще.

– Розумниця. А ти знаєш, що кожне твоє “дякую”, кожен твій гарний вчинок – це нова квітка?

– Як це? Ніколи про таке не чула, – в Зонечкиному голосі звучали подив і цікавість.

– Тоді влягайся зручніше і слухай.

Давним-давно, коли люди тільки поселилися на землі, вирішив Бог, що всі вчинки людини заслуговують певно винагороди.

Але якої саме? Він довго думав і от що придумав.

Якщо ти поводишся погано, нечемно, вередуєш, не слухаєшся батьків, то десь у світі ідуть проливні дощі, річки виходять з своїх берегів і руйнують все навколо. Гинуть рослини і звірята, трапляється ще дуже і дуже багато поганих речей.

Коли ти плачеш, то кожна твоя сльозинка стає маленькою дощовою хмаринкою. І чим більше ти плачеш, тим більшою ця хмаринка стає.

Якщо твої сльози радісні, то дощик з такої хмаринки напуває рослини, приносить на землю полегкість після важкого дня і прохолоду серед спеки.

А от хмаринка, яка з'являється від сліз, викликаних образою, злістю чи іншими поганими почуттями, стає темною грозовою хмарою. І чим більше таких “поганих” сліз проливається, тим темнішою і грізнішою вона стає.

І от коли ти припиняєш плакати, то ця хмаринка з блискавками і вітрами приносить у світ руйнування і катастрофи.

А коли ти просто посміхаєшся чи щиро смієшся, то кожна твоя посмішка, кожна твоя смішинка перетворюються на красиві квіточки. І ці квіточки радують око всім-всім-всім своєю ніжністю, тендітністю і красою.

До речі, відкрию тобі один великий секрет. Всі феї живуть саме у таких квітках: створених із найкрасивіших і найніжніших, найсолодших дитячих посмішок.

А ще, коли ти смієшся і плачеш одночасно, то в небі з'являється незвичайна хмаринка. Її називають веселковою хмаринкою.

Знаєш чому? Тому що, після того, як з цієї хмаринки на землю впаде дощик, вона перетворюється на гарнющу-прегарнющу веселку, яка радує всіх своєю красою.

Та ти, бачу вже солодко спиш. Спи маленька красунечко. І нехай тобі присниться веселкова хмаринка і поляна з посмішкових квіток. Спи, Зонечко, а я полечу до інших діток, які також чекають на свою казочку. Ми ще не раз побачимося, малеча. Солодких і красивих тобі снів. (Марта Проць)

МЕДИТАТИВНІ КАЗКИ

ЧАРІВНИК

Давним-давно це було. Жив на світі чарівник. Був він красивим і добрим. Важко сказати, скільки йому було років. У нього так блищали очі, що багато хто думав: «Він ще молодий». Але, поглянувши на його сиву бороду й волосся, говорили: «Він мудрий і літній чоловік». Цей чарівник умів робити те, що не вміли інші. Він розмовляв із деревами й квітами, тваринами й рибами. Він умів лікувати не тільки людей, але й тварин і рослин. Він знав, коли піде дощ чи сніг, коли буде спека чи вітер.

Багато людей приходили до нього за порадами. Ніхто не знав, звідки він прийшов, але говорили, що раніше він був звичайною людиною, таким, як усі. Минали роки, а чарівник жив серед людей, і вони почували себе в безпеці поряд із ним.

Одного разу чарівник сказав: «Я дуже довго жив серед вас, настав час мені відправлятися в дорогу».

«Навіщо ти покидаєш нас, — відговорювали його люди, нам буде важко жити без тебе, без захисту й підтримки. Передай нам хоча б частинку своєї мудрості.»

«Погляньте навколо, — сказав чарівник, ви живете в прекрасному світі. Кожний день ви можете спостерігати, як встає й заходить сонце, як шумить вітер, як блищать краплинки роси, як потріскують поліна у вогнищі. Давайте на хвилинку затихнемо й прислухаємося. Все, що нас оточує - живе в своєму ритмі. Свій ритм має й кожен із нас.»

Люди завмерли, закрили очі й почули, як дихає свіжо-виорана земля — рівно й спокійно; як шумить вітер - то сильніше, то повільно й лагідно. І головне, кожна людина відчула свій ритм: спокійне биття серця, вільне дихання... І раптом людей охопило відчуття, що з ними відбувається щось незвичайне.

«Щось казкове й чарівне знаходиться всередині нас», - здивовано сказали вони чарівникові.

«Здається, ви відкрили найбільшу мою таємницю, — посміхнувся чарівник, — адже чари - це вміння слухати й відчувати ритм, природи, всього, що нас оточує, жити у відповідності а ним. Треба тільки вміти прислухатися до себе, почути свій ритм і розбудити всередині себе Творця. Ось тоді й почнуться чудеса».

«Як же нам навчитися користуватися чарами?» — запитав дехто.

«Наприклад, можна уявити себе здоровим і щасливим, не дозволяти сумним думкам отруювати ваше життя. Через деякий час образ здоров'я й щастя поселяться всередині вас, і ви почнете змінюватися.

Можна прислухатися й почути внутрішній ритм іншої людини, знайти спільне з вашим ритмом, і тоді кожний новий день буде приносити вам радість взаєморозуміння.

Можна навчитися бачити в кожній події урок для себе, тоді на зміну тривогам і хвилюванням прийде спокій і ясність».

Сказавши це чарівник відправився у дорогу. А люди залишилися, вони добре запам'ятали його слова. Жили, прислухаючись до свого внутрішнього ритму, й дуже скоро в них проснувся Творець. Спокійно і з любов'ю вони зустрічали кожний день, дарували іншим тепло й радість.

І зараз, якщо ми прикладемо руку до грудей, то почуємо спокійне биття свого серця, відчуємо ритм дихання... І Творець, який живе всередині кожного з нас, нагадає про себе теплою хвилиною радості... (Т.Зінкевич-Євстигнеєва)

На літній галявині лежали великі сірі та вугільні камені, утворюючи коло, а всередині був водойму-джерело з гарячою водою. Вода випаровувалася і

прозорими краплями лягала на камені. Камінь один був чорний з сірими вкрапленнями, другий з рожевими, але найбільше було зелених і смарагдово-бірюзових крапельок.

Салатово-зелена молода трава росла, пробиваючись до світла прямо під каменів.

Сонце гріло жовтими промінчиками все навколо.

Промені теплого сонця відбивалися в прозорій блакитній воді і переливалися в кожній краплі на кожному камені. Камені дихали вологою і теплом.

Один неслухняний жовтий промінь упав на воду і розчинився в прозорій блакитній воді мільйонними кристалами. І кожен блакитний прозорий кристал увібрав в себе частину чорних каменів з сірими, рожевими, зеленими і смарагдово-бірюзовими крапельками. Розсипаний жовтий промінь почав випаровуватися, підніматися білим туманом вгору і ліг на камені водою, знову зливаючись з камінням і їх кольоровий грою.

Потім він побіг струмочком на салатово-зелену траву і перекотився в землю. Сонце нагріло камені і вони в свою чергу дарували тепло воді, роблячи теплою зелену траву.

Трава стала теплою і нагріта земля давала спокій і тишу.

Квіти... символ краси, чистоти і ніжності... Саме вони супроводжують кожную важливу подію в нашому житті... Саме вони дарують відчуття прекрасного, роблячи життя яскравішим, кращим і приємнішим. Саме вони – помітні,

акуратні, строкаті, великі і зовсім малесенькі – роблять цей світ кращим однією своєю присутністю в ньому!

Бажаю Вам завжди відчувати весну в душі! Хай, незалежно від того, що твориться за вікном, у Вашому серці завжди розпускаються квіти, а в домі панують тепло й затишок. Будьте щасливі і любимі!

А тепер приготувалися, зайняли зручне положення, глибоко вдихнули і видихнули, закрили очі, бо вони випромінюють багато енергії і матеріал будемо сприймати не лише роздумом, а й серцем. На вдих відкриваються шлюзи на кінчиках пальців, тіло повне енергії, душа тягнеться до джерела, доброти і любові, космічного роздуму. В нас немає нічого руйнівного, наповнені світлом, ми посилаємо золоті промені всім живим організмам: «Будьте здорові, гори і рівнини, птахи і комахи!

А тепер подорожуємо з Ліною Костенко: «Цей ліс живий, у нього добрі очі, шумлять вітри у нього в голові, старезні та кошлаті потороче літопис тиші пишуть у траві. Дубовий нестор дивиться крізь пальці на білі вальси радісних беріз і сонний гриб в смарагдовій куфайці дощу напився і за день підріс. Багряне сонце сутінню лісною у просвіт хмар показує кіно і десь на пні під сивою сосною ведмеді забивають доміно. Малі озерця блискають не злісно, колише хмара втомлені громи, поїдемо поговорити з лісом, а вже тоді я можу із людьми».

І от краплинка води, що була створена Богом у нашому класі і ми подорожуємо з нею кожен сам. Краплинка показує, що значить життя на Землі, вона омиває всі наші органи чистою-чистою водою, а брудний потік опускається додолу. Ми оздоровилися, очистилися, повертаючись в клас, посилаємо у простір: «Хай

буде мир усім: небу і землі, птицям і воді». І на рахунок три повертаємось у клас.

Казочка про хмаринку

...Уявіть, що ми знаходимося на легкій, прозорій хмаринці.

Вона дуже м'яка, ніжна та злегка нас похитує. Хмаринка пропливає над річкою, вода в річці чиста, спокійна. На дні річки граються жваві рибки, вони вітають нас хвостиками. Пливе хмаринка далі. Зустрічається із веселою пташкою, яка теж вітає хмаринку своїми крильцями.

А ось ми пролітаємо над лісом... Уявіть собі, як переливається всіма фарбами веселки листя дерев під сонячними променями, як виблискують крапельки роси. Ви вдихаєте свіже ранішнє повітря, шовковиста трава ніжно лоскоче ноги, гілки дерев вітають Вас своїми вітами, співають ваші улюблені мотиви.

На залитій сонцем галявині червоніє суниця. Ви зриваєте соковиті стиглі ягоди, відчуваєте у роті їх солодкість. З – під куща виглядає їжачок. Він торкається своїм вологим носом протягнутої до нього руки і тікає. Ви смієтеся та на хмаринці пливете далі. Вам легко та спокійно.

Усе, що турбувало раніше, всі страхи і неприємності відходять, поступаючись місцем теплу і доброті цього сонячного ранку.

І ось хмаринка легенько опускається на парту... Ми розплющуємо очі, потягуємося та приступаємо до уроку.

Зручно вмотіться, розслабтеся, заплюште очі. Уявіть, що ви сидите на березі теплого океану. Ваш подих рівний і спокійний. Ви чуєте шум хвиль, відчуваєте тепло сонячних промінчиків, які ніжать ваше тіло, а кінчик носа трішки припікають. Легенький морський вітерець ніжно грається з вашим волоссям. Ви милуєтеся морським пейзажем. Вдихніть глибоко. У повітрі відчувається аромат океану, присмак солі. Хвиля накочується на берег, перевертає

камінчики, лагідно лоскоче ваші ніжки. Ви чуєте, як кричать чайки, як розмовляють дельфіни. Усі ваші турботи і негаразди дельфіни забрали далеко в океан. Смуток і журба опинилися на самісінькому дні океану. Радість, спокій наповнюють ваші душі. Ви відпочили, відчуваєте бадьорість, у вас гарний настрій. Раз — розплющте очі, два — випряміться, три — усміхніться, ви сповнені сил і готові виконати будь-яке завдання.

Сьогодні ви багато і продуктивно працювали, і я пропоную трішки перепочити.

Зараз під легку і тиху музику я прочитаю вам уривок із повісті М. Гоголя «Тарас Бульба» - опис степу.

Зараз буде працювати ваша фантазія. Ви закриєте очі і постараетесь уявити все, що я буду описувати. І якщо ви будете уважно слухати і уявляти цю картину, ви обов'язково відчуєте ту силу, яка виховала Тараса Бульбу і всіх козаків. А можливо, ви відчуєте щось своє... Отже, починаємо...

Включається фонова музика із циклу «Звуки природи», учитель зачитує епізод зі слів «Степь, чем далее, тем становилась прекраснее...»

ТАКИЙ ВАЖЛИВИЙ МЕТЕЛИК

Маленька Даринка дуже любила влітку бігати по зеленому лузі й ловити на квітах різнобарвних метеликів. Вона тримала їх у долоньках, розглядала їхні барвисті крильця, а потім випускала. Мама говорила їй, що метелики після цього не зможуть літати і навіть можуть померти. Але вони були такі гарні, що Даринка не могла втриматися, щоб не ловити їх.

Якось, набігавшись донесхочу аж до вечора, дівчинка, упавши вдома на ліжко, миттю заснула.

Приснилось їй тієї ночі, що потрапила вона у минуле. Біжить по тому ж лузі, що й завжди, ловить метеликів. Та чомусь жоден не дається їй у руки. Але, причаївшись біля квіточки з великим, красивим метеликом, все-таки зуміла його спіймати. Тоненькі, оксамитові крильця тріпотять у її долонях. Даринка міцно стискає долоньки, щоби не випустити бранця, і мимоволі, приминає йому крильця. Метелик уже не пручається. Даринка легенько відкриває долоні, щоб помилуватися красою і, надивившись, випускає його на волю. Але метелик не летить. Через пошкоджені крильця він не може летіти. „Нічого, відживе”, – подумала дівчинка і, поклавши його на розквітлу ромашку, побігла далі. Та ось знову метелик, ще кращий за попереднього. Даринка побігла за ним і раптом побачила, що розтоптала ромашку, на яку посадила метелика з хворими крильцями. Нагнулася, щоби подивитись, і побачила: метелика вона також розтоптала.

Цієї миті дівчинка прокинулася. Мабуть від жалю за красенем-метеликом.

І раптом побачила, що все якесь не таке, інше, не те, що було до її сну.

Наче й нічого не змінилось. Її дім, ліжко, луг за вікном, але це був уже не той світ. Інший. Щось у ньому змінилося, чогось не вистачало.

Може, того маленького метелика?

Кожен із нас є важливою частинкою чудового світу! (Ірина Мацко)

ЛЯЛЬКА

У темному кутку підвалу театру ляльок, де було звалено безліч уже використаного реквізиту, висіла сумна лялька з великим очима. Без надії і майбутнього. Чекала, як же вирішать її долю там, угорі. Як буде, як станеться,

як поведуть ниточки... Поруч, теж на кілочку, висіла її подруга, з якою вони колись були зірками на ляльковій сцені. Їм аплодували, їх викликали «на біс» дитячі рученята.

У тому ж кутку валялося багато ляльок з попередніх вистав на які завжди були аншлаги. Та вистави відіграні, пошито нові ляльки для нових вистав, а цих закинуто сюди, щоб, можливо, колись ще повернутися до них. Власне, тільки це ще й гріло надією маленькі лялькові серця – хоч ще раз повернутися на сцену, відчутти руки ляльководів і довіритись їм, почути веселу музику і закружляти у знайомому спектаклі, відіграти свою роль, а потім порадіти від тих солодких оплесків та сміху маленьких глядачів. Між собою іграшки спілкувалися мало. Бо новин жодних до них не доходило. Про що ж говорити? Усі змирилися з такою долею і вважали це нормою, долею від якої не втечеш. Але наша лялька не мирилася. Раз у раз накочувалися спогади, і тоді її очі оживали й рвалися лялькові руки і ноги з тоненьких ниточок.

Загалом же атмосфера була сумною і похмурою. «Мабуть, так і закінчиться моє життя – роздумувала лялька, – у цій темній сирій коморі, поруч з такими ж, як я іграшковими акторами, з якими відіграла чимало вистав на одній сцені.»

Та одного дня двері комірчини відчинились і в дверях постав господар-ляльковод. Іграшки не на жарт стривожилися. Чи не на смітник хоче їх віднести він? Лише лялька з великими очима невимовно раділа. Адже, як би там не було, а це шанс нарешті стати собою, стати вільною, хоч спробувати...

— Ну що, мої любі. Зіграємо ще раз? Востаннє... – сказав він слова, яких усі давно чекали.

Втісі не було меж, коли тривали приготування до давно відіграної вистави. Поки іграшки підмальовували та підшивали, вони тихенько повторювали свої

слова з вистави, хоча забути їх просто не могли – це було їхнє життя, й у темній комірчині вони щодня те й робили, що подумки «прокручували» їх у головах.

Вистава почалася. Світло прожекторів, музика та повна зала дітлахів ніби сп'янили іграшкових акторів, і якоїсь миті ляльководи налякалися, що спектакль зірветься, бо іграшки настільки вже старі, що не можуть гідно відіграти. Але це була лише хвилина сумніву. Наступної ж вони вже із задоволенням грали улюблені ролі. Лялька з великими очима теж грала але думка про те, що вона сама зуміє зіграти краще, ніж ляльковод, який смикав за ниточки, ті ненависні ниточки, котрі диктували їй, як потрібно рухатися, не залишала її.

І вона таки вирішила ризикнути. Почала рухатися, смикатися та робити те, що потрібно було для гри, але сама, не слухаючись ниточок, за які боляче смикав ляльковод. Боліло до сліз. Ниточки врзались у лялькове тіло, але, не витримуючи її опору, почали одна за одною рватися. Ще мить – і лялька з великими очима була вільною.

— Божевільна! – шептала покірна подруга збоку.

— Не така, як усі! – кивали на знак згоди інші.

— Навіщо це все, коли все й так вирішить там, угорі, – той, хто тебе веде і смикає за ниточки до яких ти прив'язана? Так простіше, і тобі не треба відповідати за помилки чи прорахунки, – спробувала зупинити подруга, що завжди нарікала на свою долю.

— Так, я лялька, так я створена такою але можу сама вирішувати, як мені діяти і що робити. Це моє життя, і лише я маю зробити його таким, як хочу.

Виставу дограли блискуче. Оплесків, сміху та овацій отримали багато. Найгучніше плескали ляльці з великими очима, яка нетямилася з радощів, – нарешті вільна.

Після спектаклю всіх ляльок знову зачинили в темному підвалі. А лялька, що звільнилася від ниточок, вирушила у своє, відмінне від того, яке в колишніх подруг, життя.

Якщо не погоджуватися з тим що хтось керує життям, можна обірвати ниточки і стати вільним. Можливо, буде боляче, та й вільному вже треба самому за себе відповідати але... Але це того варте!

(Ірина Мацко)

Додаток 3

ПСИХОТЕРАПЕВТИЧНІ КАЗКИ

Жив один Ангел у маленькому містечку. Щодня він прокидався, летів на автомобільну дорогу і своїм крилом оберігав людей від катастроф та нещасть.

Одного ранку він звично прокинувся, обтрусив крила після солодкого ангельського сну. Визирнув з неба і побачив, що дорога вкрилась першим білим снігом. Таким пухнастим, іскристим, чистим, що наче весь світ ставав добрішим, непорочним і святим. Ангел, замилювавшись красою, злетів з неба і залишив ледь помітний слід на білому снігу. Хоча ангелам суворо заборонено виявляти будь-яким чином свою присутність у світі, але нашому Ангелу хотілось показати людям, що вони не самотні у цьому світі, що є Ті, які дбають про них. Ангел думав, що люди обов'язково помітять його слід та задумаються про вічність, про красу.

Ось і перший пішохід. Високий чорнявий чоловік у чорному пальто, шкіряному начищеному взутті. Чоловік ішов впевнено та поважно, діловито розмовляв по телефону. Ангел завмер, спостерігаючи, як чоловік наближався до його сліду. Але чоловік байдуже наступив на слід, що виднівся на снігу. До Ангела лише долетіли останні слова з телефонної розмови: чоловік говорив про бізнес...

Далі цією дорогою йшли двох молодих людей. Дівчина плакала, і сльози, розведенні чорною тушшю, її молоде обличчя робили непривабливим. Молодий чоловік переконував дівчину у чомусь. Ангел прислухався до їх розмови. «Ми ще молоді, потрібно пожити для себе. У нас немає можливості створити умови для нормального виховання дитини», – холодний зимовий голос обпик ангельське чутливе серце. Знов ангельській слід безжалісно був розтоптаний.

Потім дорогою ішли мама з дитиною. Напевно, в дитсадочок, бо малюк тримав в одній руці синеньке мавпенятко. Посеред дороги дитина почала вередувати, бо мама не задовольнила одну із її забаганок. Маля капризно тупало ніжками по тендітному ангельському сліду...

Перехожих було багато. Але жоден із них не помітив ангельського сліду на білому снігу. Всі його топтали, змішували з ще не підмерзлою землею та перетворювали в грязь та бруд.

Майже опівночі, коли вулиці поріділи від перехожих, Ангел помітив на мосту ще одну людську постать. Підлетів до неї, відчуваючи своїм серцем біду. Юнак тремтів чи то від холоду, чи то від страху. Ангел хотів пригорнути його своїм крилом, але молодий чоловік різко відвернувся і почав вилазити на каркас мосту. Через кілька секунд до Ангела донеслось крижаним холодом хлюпотіння стривоженої води...

Уранці моросив невеликий дощ. Небо затягло хмарами, сонце намагалось пробитись крізь важкі хмари своїм промінням, але все-таки лишалось десь там за обрієм, далеко від світу, від людей. Знову дорогою снували туди-сюди люди, скаржились один одному на негоду, мокрі ноги та розбиті дороги. І ніхто з них навіть і не здогадався, що вони самі роблять в житті погоду.

А дощ...То лише сльози Ангела.

Бережіть свою душу ...Щоб у неї були чисті очі, які могли б розгледіти слід Ангела, красу природи, прекрасне...могли б побачити Іншого, який поряд. Успіхів Вам!

КОРЧ

Давним – давно на околиці величезного темного лісу біля повноводної річки жили Колоди. Це були гарно обтесані Колоди, звалені в дивовижному безпорядку – впереміж великі і маленькі, короткі й довгі, широкі та вузькі. Така в них була гра: вони любили наскакувати один на одного, перевертатися, перекидатися і з шумом знову розкочуватися в різні сторони.

Серед рівних і струнких Колод виділявся один дивний, незграбний Корч, викликаючи своїм химерним виглядом загальні насмішки. Ніхто його не обтесував – він був таким, яким народився тут, на березі річки. Він хотів погратися з Колодами, але був настільки неповороткий, що своїми сучками, які стирчали криво й косо, робив боляче іншим. Враз усі стали відганяти Корча, не бажаючи мати з ним жодної справи, і навіть задумувалися: чи не провчити його? Чи не обламати йому всі сучки та не підрівняти задирки?

Особливо важко було Корчеві якось увечері, коли він лежав на самоті і до нього доносилися веселі голоси Колод. А йому було так сумно думати, що нікому він не потрібен, що він зовсім не такий, як усі. Стомившись від печальних думок, від безвихідного почуття, він нарешті заснув.

А вранці прийшов Дроворуб. Спочатку Колоди перелякалися, а потім, коли Дроворуб став підтягувати їх одну до іншої, зрозуміли, що він хоче спорудити пліт і відправитися в подорож. Колоди стали допомагати йому і через деякий час уляглися в один ряд. Але ось біда: у Дроворуба не виявилось нічого, аби скріпити їх між собою. Погляд його упав на Корча, який навіть і не мріяв виявитися корисним.

Дроворуб з трудом уклав Корча упоперек усі Колод на плоту. Криві сучки, які принесли стільки нещастя Корчу, немов пальці, обхватили всі Колоди, тісно прижали їх одну до одної і закріпили пліт. А на довжелезний сучок, який гордо стирчав догори, Дроворуб прив'язав маленький прапорець.

І пліт відправився в далеку подорож, у нові незвідані землі...
(А.Попова)

- Які почуття пробудила ця казка?

- Чи зустрічаються, на вашу думку, такі Корчі серед людей? Як потрібно до них ставитися?

- Чи знайоме вам слово «толерантність»? Що воно означає?

- Що таке щастя?

ВЕСЕЛКА

В дитинстві, мабуть, усе здається красивішим, ніж насправді, а світ – досконалішим. Коли в мене гарний настрій, я люблю згадувати моє далеке дитинство. В мене не було дорогих іграшок, мене не возили до моря, але в мене була природа – багата природа мого рідного краю.

Найбільше я любила (і зараз люблю), веселку (райдугу). У ній стільки принадності й чарівності! Якось бабуся розповіла мені, що якщо добігти до кінця веселки й обхопити її руками, то всі люди будуть щасливими й здоровими. Як це прекрасно – щастя зразу і для всіх!

Я не пам'ятаю, яким мені видавалося це, але більш за все хотілося, щоб не хворіла мама, а вже заради цього варто було бігти.

З того часу я стала чекати веселку, навіть готувалася до її штурму – для тренування бігала.

Якось зранку видався вітряний день... Ніхто не помітив, як на горизонті з'явилася маленька хмарка... Яскравий сонячний день вмить потьмянів... пролунав грім... почав накрапав велики краплями дощ...

Злива тривала недовго...

І ось знову блиснуло сонце... Раптом я побачила веселку! Крута, яскрава, вона вперлася кінцем якраз у нашому городі. Я зажмурила очі, усе ще не вірячи, що ось вона, довгождана веселка, яка допоможе мені зробити всіх щасливими. Веселка не зникала. Навпаки, наливалася яскравіше. І я побігла!

Яким же було моє здивування, коли на тому місці, де була веселка, її не було. Вона спритно перестрибнула на інший берег річки! Я, затамувавши дихання,

побігла знову. І знову невдача! Веселка дражнила мене. Було образливо і боляче, що не вдалося здобути людям щастя. Від досади я заплакала...

... Дитинство давно минуло, але я часто згадую мою веселку – втікачку, ту, яка після чорних хмар і грому могла дати щастя. Можливо, тоді я погано бігла?...

У житті всі біжать за щастям, але, мабуть, щастям і є дорога до нього, без зупинок і сліз. Я давно біжу за своєю веселкою, вона то з'явиться, то знову загубиться. Головне, що вона є. Я її бачила! (В. Г. Бахмутов)

ЯБЛУКО

Наступила осінь. З теплими ще дощами, сонячними ще днями. Дерев позолотили свої крони готуючись скоро скинути це золото, щоб з приходом суворої зими вкритись білою ковдрою засинаючи до весни.

У саду з молоденької тендітної яблуньки упав перший її плід – червонощоке яблуко і покотилось прямо до ніг дівчинки, яка гуляла у саду.

— Ой яке чудове! — вигукнула вона піднявши його і побігла радісна показати матері.

Матері також дуже сподобалось велике, наливне яблуко з червоними бочками. Дівчинка показала яблуко усім родичам – сесті, тітці, дядьку, бабусі, дідові. Потім побігла ще показати та покрасуватись яблуком до сусідів, до подруг. Так вістка про чудове яблуко облетіла усю округу. Усім подобалось яблуко, хтось просив продати його за великі гроші, хтось просто подарувати, подружки просили хоча б дати скуштувати. «Ні» – говорила усім дівчинка. «Я поставлю його у кришталеву вазу і буду милуватись, а ви можете приходити до мене щоб побачити його». Дівчинка так і зробила.

Наступного дня, лише прокинувшись, згадала про чудове яблуко і дуже захотілося їй спробувати його на смак. Шкода звичайно нищити таку красу, але ж воно все одно зігниє, простоявши пару днів. Тому дівчинка твердо вирішила його з'їсти. Узяла яблуко з кришталевої вази, відкусила шматочок. Та раптом викинула, відчувши гіркоту від нього. З місця відкушеного шматочка виліз великий, бридкий черв'як.

Яблуко таке красиве, червонощоке та апетитне виявилось червиве. Дівчинка викинула його так і не з'ївши. Не дивлячись на його красу.

Ми часто оцінюємо людей за їхньою зовнішністю, величаємо їх, ставимо як еталон для себе. Та, можливо, варто заглянути усередину. Там може ховатися противний черв'як який колись обов'язково вилізе. (Ірина Мацко)

СВІТЛЯЧОК

Маленький світлячок, який жив біля будинку хлопця, вже вкотре намагався звернути на себе увагу. Ще змалечку він прив'язався до цього мужнього молодика, котрий хоч і не був багатим чи знатним, але мав набагато цінніші надбання – був чесним, правдивим, працьовитим. Тільки фортуна чомусь не йшла до його оселі, не зустрічалася дорогою. А фортуна йому була дуже потрібна, адже дім уже давно потребував ремонту, стіни валились, як тут жити, чи сім'ю завести?

Працював хлопчина ювеліром, і то вміло та старанно, тому й клієнтів мав дуже заможних. Але, що тут казати, з примхами! От і цього разу найвпливовіший його клієнт, надумавши одружитись, замовив у нього перстень для нареченої, та не з камінням, а з живим світлом замість коштовності, щоб здивувати всіх. І пообіцяв: якщо зробить такий – зробить його головним майстром у країні.

Заманлива була пропозиція. Може, це і є фортуна? Та замислився майстер: де ж узяти такого живого світла, щоб сяяло, як коштовність. Шукав у крамницях, у мандрівників напитував, навіть сам на пошуки вирушав – нічого не знайшов. Сів від розпачу перед столом з діамантами і важко задумався – перстень небаченої краси є, а каміння із живим світлом – нема.

Маленький світлячок, який дуже любив хлопчину і бажав йому тільки добра, сміливо виповз зі свого сховку прямо під руки майстру. Проповз між камінням коштовним в один бік, повернувся, проповз знову, і ще раз, і ще. Та не помічав його майстер. За світлом каміння хлопець не зауважив світло, яке було живим і

могло зробити ювеліра успішним та відомим. Це і був його важливий шанс у житті. Але непомітний...

Кожному в житті дається шанс бути щасливим. Він такий маленький і непомітний, мов світлячок. Сидить собі, миготить, і дуже легко в суєті та турботах пройти мимо, не помітивши його. (Ірина Мацко)

ПРИТЧА ПРО ХАРАКТЕР

Жив собі один хлопець із жахливим характером, якимось батько дав йому мішок із цвяхами і сказав по одному забивати їх у паркан щоразу, коли хлопець втратить терпіння і посвариться з кимось. Першого дня хлопець забив 37 цвяхів. Згодом він навчився володіти собою і кількість забитих цвяхів щодня зменшувалась. Хлопець зрозумів, що легше навчитись володіти собою і своїми емоціями, ніж забивати цвяхи. Нарешті настав день, коли він не забив жодного цвяха. Син підійшов до батька і сказав, що в цей день він не забив жодного цвяха. Тоді батько наказав витягати з паркана по одному цвяху в той день, коли він не втратить самоконтролю і ні з ким не посвариться. Минали дні і згодом син міг сказати батькові, що в паркані не залишилося жодного цвяха. Батько підвів сина до огорожі та сказав: „Ти добре поводишся, синку, але подивися, скільки дірок залишилося... Огорожа вже ніколи не буде такою, як колись...”

Коли ви з кимось сваритесь й кажете йому щось неприємне, ви залишаєте в ньому такі рани, як ці діри на паркані. І ці рани залишаються, незважаючи на те, скільки разів ви попросите пробачення, словесні рани болять так само, як і фізичні.

ПРИТЧА ПРО ВМІННЯ ВИРІШУВАТИ ПРОБЛЕМИ

Йдучи вздовж річки, один подорожній почув відчайдушні дитячі крики. Він підбіг до берега і побачив у річці дітей, які вже тонули. Не роздумуючи кинувся їх рятувати. Раптом він побачив ще одного подорожнього й покликав на допомогу. Той став допомагати тим, хто тримався ще на плаву. Побачивши третього подорожнього, вони й його покликали на допомогу, але той, не звертаючи уваги на вигуки, прискорив ходу.

- Хіба тобі байдужа доля дітей? – запитали рятівники.

Третій подорожній відповів:

- Я бачу, що ви й удвох поки що справляєтесь. Я добіжу до повороту й дізнаюся, чому діти потрапляють у річку та постараюся цьому запобігти.

Дана притча ілюструє можливі підходи до вирішення певної проблеми. Можна постійно рятувати „тонучих” дітей, а можна просто ліквідувати причину постійних трагедій.

ЗАКОН РОДУ

Був колись такий закон — виганяти старих людей, які вже не могли роботу робити. Старший син виводив батька чи матір у глухий ліс і там кидав. А один чоловік пішов проти закону: пожалів свого батька, заховав його в землянці глибоко в пущі.

Рік живе старий, другий. Ніхто про те не знає. І впав на їхню землю неврожай лютий, а за ним — холодна, затяжна зима. Все поїли люди, навіть те, що на насіння лишали. Розмерзлась земля, а сіяти нічого. Пішов тоді син до батька та й каже: «Будемо гинути, тату. Усі разом». І заплакав. «Не плач, сину, — каже

батько. — Є порятунок. Розбери стріху на хаті, розтруси її по полю, і зійде те зерно, що в колосках невимолочене залишилось».

Зробив син так, як батько велів. А за ним і все село порозкривало свої хати. І зійшло жито, густе й могутнє, і був урожай невиданий. І прийшли до того чоловіка люди, і питали, хто навчив його так чинити. Чоловік і признався, що порушив закон, не вигнав батька. Зажадали люди побачити того діда. Він вийшов до них, сивий і згорблений, зіперся на костур і сказав: «Я смерті не боюся, давно готовий до неї. Можете вбити мене, але сина пожалійте, як він мене пожалів».

Заспокоїла діда громада, і прийняли тоді новий закон роду — берегти й шанувати старих людей за роки, за мудрість, слухати їхню раду й чинити так, як скажуть вони. І доглядати їх до самої смерті. А хто не виконає цього закону, то буде проклятий на віки вічні.